

• O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGGIKA UNIVERSITETI

“Tasdiqlayman”

Jizzax davlat pedagogika universiteti
rektori Sh.S.Sharipov

2022 yil “ ”

JISMONIY TARBIYA TARIXI VA SPORTNI BOSHQARISH

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim

Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim

Ta'lim yo'nalishi: 60010300-Sport faoliyati (Kurash)

Jizzax - 2022

Fan/Modul kodi 351JMTSB08	O'quv yili 2022-2023	Semestr 1-2	Kreditlar 8
Fan/Modul kodi Majburiy	Ta'lim tili Q'zbek		Haftadagi dars soatlari 4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1 Jismoniy madaniyat tarixi va sportni boshqarish	Ma'ruza-50 Amaliy-20 Seminar-50 Jami-120	120	240
2 Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – bo'lajak kadrlarga jismoniy madaniyat tarixi va sportni boshqarish bo'yicha atroflicha va chuqur kasbiy bilimlar berish orqali, kelajakdagi ish faoliyatlarida kasbiy-amaliy ahamiyat kasb etuvchi jismoniy madaniyat bo'yicha kasbiy bilimlar, ko'nikma va malakalarga ega qilish qatorida pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalana olish kabi amaliy ko'nikmalar bilan qurollantirishni ko'zda tutadi. Fanning vazifasi – talabalarga ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya jarayonini tizimli tashkil etish va boshqarish hamda jamiyatning ijtimoiy qatlamlari orasida sog'lom turmush madaniyatini targ'ib qilish va keng ommalashtirish kabi bilimlarini shakllanishini o'rganishga ko'maklashadi. I. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) (50-soat) I.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Jismoniy tarbiya tarixi fanining maqsad va vazifalari. (2 soat) Jismoniy tarbiya tarixi fanining maqsadi va vazifalarini tushuntirish va fanning umumiy mazmuni, uning rivojlanish bosqichlari, davrlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish, jismoniy tarbiyaning tarixiy xususiyatlari, jismoniy tarbiyaning yuzaga kelishi va rivojlanishi sabablari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 2-mavzu. Qadimgi dunyo xalqlarining jismoniy tarbiyasi. (2 soat) Qadimgi dunyo xalqlarining jismoniy tarbiyasi, materiarxat (onalik) urug'chilik davrida jismoniy tarbiyaning rivojlanish xususiyatlari, Patriarxat (otalik) urug'chilik davrlarida jismoniy tarbiya xususiyatlari va jismoniy mashqlar haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 3-mavzu. Qadimgi Yunonistonda jismoniy tarbiyaning rivojlanish xususiyatlari. (2 soat) Urug'chilik davrining yemirilishi va quldorlik munosabatlarining paydo bo'lishi			

davrida qadimgi Yunonistonda jismoniy tarbiya, Sparta tizimi, Afina tizimi haqida umumiy tushunchalar, qadimgi olimpiya o'yinlarini paydo bo'lishi haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 4-mavzu. Qadimgi Rimda jismoniy tarbiyaning rivojlanishi. (2 soat) Imperatorlik davrida Rimda jismoniy tarbiyaning rivoj topishi, Mariya islohatida jismoniy tarbiya, Respublika davrida qadimgi Rimda jismoniy madaniyat rivojlanish bosqichlari, qadimgi Rimda Gladiatorial maktabi va ularning jismoniy tarbiyasi haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 5-mavzu. O'rta asrlarda jismoniy tarbiya. Ilk taraqqiy va taraqqiy etgan fyodalizm davrida jismoniy tarbiyani rivojlanishi. (2 soat) Miloddan avvalgi IV-asrlarda Xitoy, Xindiston va o'rta Osiyo mamlakatlarida, shimoliy Afrika va Evropa eramizning VII- asrlarida fyodal munosabatlarining vujudga kelishida jismoniy tarbiyaning taraqqiy etishi, ilk fyodalizm Garbiy Yevropa davlatlarida jismoniy tarbiya, Arablar davlatini tarkib topishi va jismoniy tarbiyaning rivojlanishi haqida nazariy ma'lumotga ega qilish. 6-mavzu. Fyodalizmni yemirilishi davrida jismoniy tarbiyada nazariy bilimlarning vujudga kelishi. (2 soat) Jismoniy tarbiya to'g'risida gumanist (insonparvar)lar ta'limoti. Platon, Gippokrat, Klavdiy galen, Bujuaziya ideologlarining jismoniy madaniyat haqidagi g'oyalari Vittorina de Feldre maktabi, I.Eronim Merkurialis, Fransua Rablening jismoniy tarbiya haqidagi mulohazalari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 7-mavzu. Yangi va eng yangi davrda chet mamlakatlarda jismoniy tarbiya. (2 soat) Jismoniy tarbiya va sport sohasidan nazariy bilimlarning rivojlanishi, Yan Amos Komenskiy, Jon Lok, Jan Jak Russo, Pestalotsi, G.Fit, Guts-Muts'larning gimnastika va jismoniy tarbiyas haqidagi fikrlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 8-mavzu. Sportni taraqqiy etishi va halqaro sport uyushmalarining vujudga kelishi. (2 soat) Halqaro olimpiya harakatining vujudga kelishi, sport va sport o'yinlarining yangi burjuva ideology Jorj demeni 1880 yili o'spirinlar va qizlar uchun maqsadga muvofiq gimnastika klub tashkil qilinishi, XIX asrning 70 yillarigacha vujudga kelgan gimnastika tizimi, halqaro olimpiya qo'mitasining faoliyati, sportning yanada taraqqiy etishi, olimpiya prezidentlari, olimpiya xartiyasi, olimpiya ramzlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 9-mavzu. Qadimgi ajdodlarimiz davrida jismoniy tarbiya. (2 soat) Jaloliddin Manguberdning harbiy va jismoniy tayyorgarligi, Amir Temurning

harbiy va jismoniy tayyorgarligi, Zahiriddin Muhammad Boburning harbiy qo'shini to'g'risida nazariy bilimlar berish. Abu Ali ibn Sinoning "Tib qonunlari" asarida sihat-salomatlik masalalari va badan tarbiya haqidagi fikrlari, Maxmud Qoshq'ariy, Alisher Navoiy asarlarida jismoniy tarbiyani yoritilishi, Abu Rayxon Beruniyning "Qadimgi xalqlardan qolgan yodg'orliklar" asarida jismoniy tarbiya to'g'risidagi fikrlari haqida ma'lumotlarga ega qilish.

10-mavzu. Xalqaro sport harakatining rivojlanishi va xalqaro olimpiya qo'mitasining tashkil topishi. (2 soat)

Xalqaro sport va olimpiya xarakati, Olimpiya an'analari qayta tiklash harakati, XOQning tashkil etilishi, Olimpiya kongresi, Zamonaviy olimpiya o'yinlari, Olimpiya ramzlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

11-mavzu. O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportning rivojlanishi. (2 soat)

Markaziy Osiyoga jismoniy tarbiyani rivojlanish xususiyati, Miloddan oldingi IX-VI asrlarda Markaziy Osiyoda jismoniy tarbiya, mustaqillik yillarida va hozirgi kunda jismoniy tarbiya va sportning rivojlanishi haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

12-mavzu. Milliy olimpiya qo'mitasining tashkil topishi va uning ahamiyati. (2 soat)

Milliy Olimpiya qo'mitasining Nizomi, uning tarkibiy tuzilishi: Bosh Assambleya, kongress, sessiya, ijroqo'm, O'zbekiston Respublikasi Milliy Olimpiya qo'mitasining asosiy vazifalari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

13-mavzu. O'zbekiston sportchilarining osiyo, jahon va olimpiya o'yinlaridagi ishtiroki. (2 soat)

O'zbek sportchilari xalqaro arenalarda, Tokio-2020 Olimpiya o'yinlari medullar reytingida, O'zbekistonning barcha Osiyo o'yinlaridagi natijalari bitta infografikada, Nufuzli xalqaro sport musobaqalarida yuksak natijalarga erishgan O'zbekiston sportchilarini jamoat va sport ishlariga keng jalb etish hamda sportchilarni va ularni trenerlarini rag'batlantirish to'g'risida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

14-mavzu. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish fanining maqsadi hamda vazifalari. (2 soat)

Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish fanining maqsadi hamda vazifalarini tushuntirish va fanning umumiy mazmuni haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

15-mavzu. O'z-o'zini boshqaruv tashkilotlarida jismoniy madaniyatni tashkil etish tizimlari. (2 soat)

Boshqaruv tizimlari, O'zbekiston mustaqil davlat sifatida davlatni idora qilish, Oliy majlis, prezidentlik tizimi, Vazirlar Maxkamasi va mamuriy idoralar. "Mahalla", "Navro'z", "Ekosan", "Nuroni", "Sog'lom avlod uchun" xayriya jamg'arma uyushmalari. "Ma'naviyat va ma'rifat" jamoatchilik markazi "O'zbekiston yoshlar ittifoqi" kengashining jismoniy tarbiya va sport sohasidagi faoliyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

16-mavzu. Sportni rivojlantirish vazirligi. (2 soat)

Sportni rivojlantirish vazirligining tashkiliy tuzilishi, uning tarkibiy tarmoqlari, sportni rivojlantirish vazirligining mutaxassis hodimlarining vazifalari, jismoniy tarbiya va sportni tashkil etishning ilmiy asoslari, sportni rivojlantirish vazirligining matbuot idoralari bilan aloqasi (gazeta, radio, televideniya) haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

17-mavzu. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarishda ishtirok etuvchi davlat idoralari. (2 soat)

Sportni rivojlantirish vazirligi, davlat idoralarni o'rni haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

18-mavzu. Boshqarishning jamoat tashkilotlari. (2 soat)

Respublika jamoat tashkilotlarining turlari, "Mahalla", "Navro'z", "Ekosan", "Nuroni", "Sog'lom avlod uchun" xayriya jamg'arma uyushmalari. "Ma'naviyat va ma'rifat" jamoatchilik markazi "O'zbekiston yoshlar ittifoqi" kengashining jismoniy tarbiya va sport sohasidagi faoliyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish, jamg'arma uyushmalarining o'rni haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

19-mavzu. O'zbekiston Respublikasi Milliy Olimpiya qo'mitasi va uning vazifalari. (2 soat)

O'zbekiston Respublikasi Milliy Olimpiya qo'mitasining Nizomi. Uning tarkibiy tuzilishi: Bosh Assambleya, Kongress, sessiya, ijroqo'm. Milliy Olimpiya qo'mitasining asosiy vazifalari. Olimpiya klublari va ularning vazifalari. Olimpiya Akademiyasi va uning vazifalari. O'zbekistonning xalqaro sport aloqalari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

20-mavzu. Aholi turar joylarda ommaviy sog'lomlashtirish jismoniy tarbiyasi va milliy o'yinlarni tashkil qilish. (2 soat)

Ommaviy sog'lomlashtirish va milliy o'yinlarni aholi turar joylarida, umumiy ishlab chiqarish va ta'lim muassasalarida tashkil qilishda sport uyushmalari, tashkilotlar va sport yo'riqchilarini mexnat faoliyatini himoya qilish va ijtimoiy turmush madaniyatini rivojlantirishda kasaba uyushmalari, turli partiyalar,

jam'ar, armayushmalarining o'rni. Sport jamiyatlari va ularning quyi tarmoqlarining tuzilishi. Respublika kasaba uyushmalari federatsiyasi qoshidagi "O'zbekiston" sport jamiyatining tuzilishi, ish mazmuni va uning vazifalari. Ishlab chiqarish va ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya jamoalari. Jismoniy tarbiya jamoalarida tashkiliy, o'quv mashg'ulotlari, ommaviy jismoniy tarbiya va sport, uni targ'ibot qilish ishlari, "Salomatlik", "Sog'lom avlod uchun" dasturlari, "Alpomish" va "Barchinoy" maxsus testlari asosida olib borilayotgan ishlar mazmuni bilan tanishtirish haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

21-mavzu. Sport maktablarining turlari va ularning uzoqlari haqida tushunchalar.

(2 soat)

Iqtidorli sportchilarni tarbiyalashdabolarlar va o'smirlar sport maktablarining ahamiyati. Ixtisoslashgan va kompleks sport maktablarining bosqichlari. Murabbiylar kengashi. Iqtidorli yoshlarni tanlash, qabul qilish tartiblari. Olimpiya o'rnbosarlarini tayyorlovchi bilim yurtlari.

22-mavzu. Sport maktablari va markazlari faoliyatini tashkil qilish. (2 soat)

Sport maktablarining turlari va ularning nizomlari haqida tushunchalar, iqtidorli sportchilarni tayyorlashda bolalar va o'smirlar sport maktablarining ahamiyati, ixtisoslashgan va kompleks sport maktablarining bosqichlari, Olimpiya o'rnbosarlarini tayyorlovchi bilim yurtlari, sport maktablari ommaviy sport tadbirlarini uyushtirish. Murabbiylar, tarbiyachilar. Xodimlar va sportchilarni rag'batlantirish. Sport markazlari va ularning faoliyati haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish

23-mavzu. O'z-o'zini boshqaruv tashkilotlarida jismoniy madaniyatni tashkil etish vazifalari. (2 soat)

Sport tashkilotlari ish faoliyatini tashkil qilishdagi asosiy vazifalarga tushuncha. Qarorlarni qabul qilish tartibi va sport ishlarini rejalashtirish, Boshlang'ish jismoniy tarbiya tashkilotlarining sport klublarining yillik reja va tadbirlar calendar rejasini haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

24-mavzu. Jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy tarbiyaviy va ma'naviy mohiyatlarini o'rganish. (2 soat)

Insonning ruhiyatini uning ijtimoiy turmushi va ta'lim-tarbiya jarayonida asosiy omil. Shu sababdan o'qitish tarbiya berish, yoshlarning ma'naviy va jismoniy kamolotini tarbiyalab yetishtirish, ularni kasbhunarga yo'llashda ijtimoiy-psixologik va pedagogik jarayonlarga alohida e'tibor to'g'risida jismoniy tarbiya va sportning o'rni haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

25-mavzu. Xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sportni boshqarilishlari.

(2 soat)

Xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport ishlarini boshqarilishini o'rganish. Havaskor va professional sport tashkilotlari ish faoliyatini tashkil qilishdagi asosiy vazifalari boshlang'ich jismoniy tarbiya tashkilotlarining, sport klublarining yillik reja va sport tadbirlari kalendar rejalari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

II. Amaliy, seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulot - darsi uchun zarur ko'rsatma va tarqatma materiallarni oldindan tayyorlab qo'yishi zarur. Amaliy mashg'ulotda ko'proq talabalar bilan guruhini bir nechta kichik guruhlarga ajratib o'qitishning yangi innovasion pedagogik texnologiyalar yordamida va metodlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bunday pedagogik texnologiya va metodlar talabalarni mavzu yuzasidan ko'proq mustaqil fikr yuritishga, o'z fikrini bayon etishga undaydi. Darsga bo'lgan qiziqishlarini oshirib, diqqatlarini jamlashga o'rgatadi.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada hamda sport maydonlarida har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi nazarda tutiladi.

Amaliy mashg'ulot darslarini dastur bo'yicha sifatli o'tilishini talabalar bilimining o'z vaqtida adolatli va xolisona baholanishini fandan amaliy mashg'ulotni olib boruvchi o'qituvchi muntazam nazorat qilib borishi lozim.

Seminar mashg'uloti - oliy ta'lim muassasi talabalarining muayyan nazariy kursni qanchalik o'zlashtirganliklarini aniqlash usuli, mutaxassislar tayyorlashga yo'naltirilgan o'quv amaliyotining muhim turlaridan biri. Talaba tomonidan bajarilgan mashg'ulotning muhokamasidan iborat. Seminar, albatta, mavzuni ilmiy tadqiq eigan professoro'qituvchi yoki tegishli mutaxassislar rahbarligida amalga oshiriladi. O'quv predmeti harakteri, mashg'ulot maqsadi, o'quv yurti yo'nalishiga ko'ra ayrim o'ziga xosliklar bilan universitet, institut hamda xalq xo'jaligi sohaslarida keng tarqalgan. Ba'zan ma'ruzaga bog'liq bo'lmagan holda, muayyan mavzudagi mustaqil ta'lim shakli sifatida ham o'tkaziladi.

Seminar mashg'uloti muayyan predmetni chuqur o'rganishga yo'naltiriladi.

Seminar mashg'ulotlari davomida talaba (o'quvchi)lar ilmiy ish yuritish tajribasi, o'z xulosalarini og'zaki va yozma ravishda ifodalay olish hamda nuqtai nazarlarini asosli himoyalash malakasiga ega bo'ladi.

Seminar mashg'ulotlari 3 turda tashkil qilinadi:

- a) Muayyan kursni chuqurlashtirib o'rgatishga yo'naltiriladi;
- b) Kurs doirasida asosiy va muhim hisoblangan mavzulami o'rganishga qaratiladi.
- s) Ilmiy izlanishga yo'naltirilgan, ma'ruza mavzusiga aloqador bo'lgan topshiriqlar beriladi.

Seminar mashg'uloti o'tkazishning asosiy shartlaridan biri barcha ishtirokchilar uchun mavzu yoki mutaxassislikka bog'liq adabiyotlar, manbalar, arxiv materiallari va qo'lyozmalardan foydalanishda birdek imkoniyat yaratiladi.

Seminar mavzusini qiziqishlariga ko'ra, talaba (o'quvchi)larning o'zlari tanlashlari mumkin.

Seminar mashg'ulotlarining mahsuli, odatda, referat bo'ladi. Referatlar mashg'ulot davomida tinglanadi va muhokama etiladi. Referatlar mavzuga mos kelishi, metodologik asosi to'g'ri bo'lishi, mantiqan izchil va aniq ifodalinishi, ilmiy xulosalar asosli hamda amaliyotga aloqador bo'lishi kerak. Muhokama jarayonini fikr almashuv tarzida, barcha savollarga javob topa olish imkonini beradigan darajada tashkil etish seminar rahbarining asosiy vazifasi bo'lishi kerak. Seminar darslarida talabalar turli savollar bilan uning tayyorgarlik darajasini sinovdan o'tkazadilar.

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi. (20 soat)

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Amaliy mashg'ulotlarida talabalar Jismoniy madaniyat tarixi va sportni boshqarish fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim oladilar. Natijada, ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

Jismoniy madaniyat tarixi va sportni boshqarish fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlarining tavsiya etiladigan mavzulari(20 soat)

- 1-mavzu. Qadimgi dunyo xalqlarining jismoniy tarbiyasi. (2 soat)
- 2-mavzu. Qadimgi Yunoniston, Rim va Rusda jismoniy tarbiya. (2 soat)
- 3-mavzu. Qadimgi olimpiya o'yinlari. (2 soat)
- 4-mavzu. Halqaro olimpiya qo'mitasining tashkil topishi. Halqaro sport harakatining rivojlanishi. (2 soat)
- 5-mavzu. XIX asr o'rtalarida inqilobgacha Turkistonda jismoniy tarbiya. Markaziy Osiyoga jismoniy tarbiya va sportni kirib kelishi. (2 soat)

6-mavzu. Milliy olimpiya qo'mitasining tashkil topishi va uning mohiyati. (2 soat)

7-mavzu. O'z-o'zini boshqaruv tashkilotlarida jismoniy madaniyatni tashkil etish tizimlari. (2 soat)

8-mavzu. Sportni rivojlantirish vazirligi. (2 soat)

9-mavzu. Sport maktablari va markazlari faoliyatini tashkil etish. (2 soat)

10-mavzu. Aholi turar joylarida ommaviy sog'lamlashtirish va milliy o'yinlarni tashkil qilish. (2 soat)

III.2. Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi. (50 soat)

1-Mavzu: «Jismoniy tarbiya tarixi» fanining maqsadi hamda vazifalari. (2 soat)

2- Mavzu: Qadimgi dunyo xalqlarining jismoniy tarbiyasi. (2 soat)

3- Mavzu: Qadimgi Yunonistonda jismoniy tarbiyaning rivojlanish hususiyatlari. (2 soat)

4- Mavzu: Qadimgi Rimda jismoniy tarbiyani rivojlanishi. (2 soat)

5- Mavzu: O' rta asrlarda jismoniy tarbiya. Ilk taraqqiy va taraqqiy etgan fyodalizm davrida jismoniy tarbiyaning rivojlanishi. (2 soat)

6-Mavzu: Fyodalizmi yemirilish davrida jismoniy tarbiyada nazariy bilimlarning vujudga kelishi. (2 soat)

7- Mavzu. Yangi va eng yangi davrda chet mamlakatlarda jismoniy tarbiya. (2 soat)

8- Mavzu. Sportni taraqqiy etish va halqaro sport uyushmalarining vujudga kelishi. (2 soat)

9- Mavzu. Qadimgi ajdodlarimiz davrida jismoniy tarbiya. (2 soat)

10- Mavzu. O'zbekiston respublikasida jismoniy madaniyat va sportning rivojlanishi. (2 soat)

11- Mavzu. Milliy olimpiya qo'mitasini tashkil topishi. (2 soat)

12-Mavzu. O'zbekiston sportchilarning osiyo, jahon va olimpiya o'yinlaridagi ishtiroqi. (2 soat)

13-Mavzu. O'zbekiston sportchilarning osiyo, jahon va olimpiya o'yinlaridagi ishtiroqi. (2 soat)

14-Mavzu. Jismoniy madaniyat va sportni boshqarish fanining maqsadi va vazifalari. (2 soat)

15-mavzu. O'z-o'zini boshqaruv tashkilotlarida jismoniy madaniyatni tashkil etish tizimlari. (2 soat)

16-mavzu. Sportni rivojlantirish vazirligi. (2 soat)

- 17-mavzu. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarishda ishtirok etuvchi davlat idoralari. (2 soat)
- 18-Mavzu. Boshqarishning jamoat tashkilotlari. (2 soat)
- 19-mavzu. O'zbekiston Respublikasi milliy olimpiya qo'mitasi. (2 soat)
- 20-mavzu. Sport maktablari va markazlari faoliyatini tashkil etish. (2 soat)
- 21-Mavzu. Sport maktablarining turlari va ularning nizomlari haqida tushunchalar. (2 soat)
- 22-mavzu. Sport maktablarida ommaviy sport tadbirlarini uyushtirish. (2 soat)
- 23-Mavzu. Axoli turar joylarda ommaviy sog'lomlashtirish va milliyo'yinlarni tashkil qilish. (2 soat)
- 24-Mavzu. Jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy tarbiyaviy va ma'naviy mohiyatlarini o'rganish. (2 soat)
- 25-mavzu. Xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport ishlarini boshqarilishini o'rgatish. (2 soat)

II. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

- Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning hususiyatlarini Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning hususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi.
- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
 - tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
 - maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;
 - talabani o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'yimlari va mavzularini chuqur o'rganish;
 - faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;
 - masofaviy ta'lim.

Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari

- **Talabalarining mustaqil ta'limi quyidagi turlarda tashkil etilishi lozim:**
 - auditoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish;
 - auditoriyadan tashqari vaqtda mustaqil ish topshiriqlarini bajarish;
 - fan (modul) bo'yicha mavzularni mustaqil ravishda Axborot-resurs markazlari, (talabalar turar joylari)da o'qib-o'rganish.
- **Auditoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:**
 - ma'ruza, seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish;
 - seminar-konferensiyalarga tayyorgarlik ko'rish;
 - ko'p so'raladigan savollar (FAQ-frequently asked questions) orqali o'zini

- qiziqirgan muammolarga o'rgatuvchi dasturlar vositasida javob izlash;
- nazorat ishlariga tayyorgarlik ko'rish;
 - imtihonga tayyorgarlik ko'rish.

-Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

- dolzarb mavzu bo'yicha shaxsiy fikrini tanqid, publitistik va boshqa janrlar (masalan, esse)da yozma bayon qilish;
- ma'ruzalar tayyorlash;
- kurs ishi yozish;
- konspekt yozish;
- glossariy tuzish;
- individual va jamoaviy o'quv loyihasi tuzish;
- keys-topshiriqlarini bajarish;
- mavzuli portfoliolar tuzish;
- axborot-tahliliy materiallar bilan ishlash;
- manbalar bilan ishlash;
- infografika tuzish;
- multimedial taqdimotlar yaratish;
- darslarning metodik ishlanmalarini tayyorlash;
- darsdan tashqari mashg'ulot ishlanmalarini tayyorlash;

Mustaqil ta'lim olish ushuv tavsiya etiladigan mavzular. (120 soat)

1. Jismoniy madaniyat tarixi fanining maqsadi hamda vazifalari. (2 soat)
2. Qadimgi dunyo xalqlarining jismoniy tarbiyasi. (6 soat)
3. Qadimgi Yunoniston va Rimda davrida jismoniy tarbiya. (6 soat)
4. Qadimgi olimpiya o'yinlari. Qadimgi Rimda gladiatorlar maktabi. (4 soat)
5. O'rta asrlarda Buyuk Britaniya, Germaniya, AQSh, Fransiyada jismoniy tarbiyani rivojlanishi hamda sport turlari. (4 soat)
6. Buyuk gumanistlar ta'limoti. (2 soat)
7. Yangi va eng yangi davrlarda chet mamlakatlarda jismoniy tarbiya. (2 soat)
8. Buyuk ajdodlarimiz jismoniy tarbiyaga fikirlari va uning tarbiyaviy ahamiyati. (4 soat)
9. Xalqaro sport harakatining rivojlanishi va xalqaro olimpiya qo'mitasining tashkil topishi. (4 soat)
10. O'zbekiston Respublikasida jismoniy madaniyat va sportning rivojlanishi. (4 soat)
11. O'zbekiston hotin-qizlar jismoniy tarbiyasi haqida mulohazalar. (4 soat)
12. O'zbek sportchilari halqaro arenalarda. (4 soat)
13. Sharq mamlakatlarida jismoniy tarbiya. (2 soat)

<p>14. Sosialistik mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport. (2 soat)</p> <p>15. Milliy olimpiya qo'mitasining tashkil topishi. (4 soat)</p> <p>16. O'zbekiston sportchilarining Osiyo, jahon va Olimpiya o'yinlaridagi ishtiroki. (4 soat)</p> <p>17. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish fanining maqsadi hamda vazifalari. (2 soat)</p> <p>18. Jismoniy madaniyat harakatining boshqarishning vazifalari. (2 soat)</p> <p>19. O'z-o'zini boshqaruv tashkilotlarida jismoniy madaniyatni tashkil etish fanining maqsadi, vazifalari va boshqa sohalar bilan aloqadorligi. (2 soat)</p> <p>20. O'zbekiston Respublikasining Mustaqillik davrida jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy ahamiyati. (2 soat)</p> <p>21. Jamiyat taraqqiyoti va ijtimoiy-iqtisodiy ishlab chiqarish jarayonlarida jismoniy tarbiyaning mohiyati. (2 soat)</p> <p>22. O'zbekiston Respublikasining boshqa vazirliklar bilan aloqadorligi. (2 soat)</p> <p>27. O'zbekiston Respublikasi Milliy Olimpiya qo'mitasining tashkil qilinishi va uning xalqaro sportga aloqadorligi. (4 soat)</p> <p>23. Boshqarishning jamoat tashkilotlari. (4 soat)</p> <p>24. Boshqarishning xuquqiy asoslari. (4 soat)</p> <p>25. Sport maktablarining turlari, ularning nizomlari haqida tushuncha va ommaviy sport tadbirlarini uyushtirish. (4 soat)</p> <p>26. Aholi turar joylarda ommaviy sog'lomlashtirish jismoniy tarbiyasini va milliy o'yinlarni tashkil qilish. (4 soat)</p> <p>27. Jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy tarbiyaviy va ma'naviy mohiyatlarini o'rganish. (4 soat)</p> <p>28. Xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport boshqarilishlarini o'rganish. (6 soat)</p> <p>29. Sport tashkilotlarida menejmentlik faoliyatlarini. (2 soat)</p> <p>30. Sport tashkilotlarida tadbirkorlik faoliyatlarini. (2 soat)</p> <p>31. Sport tashkilotlarida marketing ishlarini tashkil qilish. (2 soat)</p> <p>32. Xalqaro sport harakatini tashkil qilish. (4 soat)</p> <p>33. Boshqarish usullari. (2 soat)</p> <p>34. Jismoniy tarbiya va sportni targ'ibot va tashviqot qilish. (4 soat)</p> <p>35. Sportni rivojlantirish vazirligi. (2 soat)</p> <p>36. Boshqarishning ijtimoiy, pedagogik va psixologik asoslari. (4 soat)</p> <p>37. Sport tashkilotlarida moliyalashtirish asoslari. (2 soat)</p> <p>III. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar</p> <p>Jismoniy tarbiya va sportni boshqarishning nazariy asoslari, Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish tizimlari, O'zbekiston Respublikasi jismoniy tarbiya va sport vazirligi, jismoniy tarbiya va sportni boshqarishda ishtirok</p>	<p>3</p>
<p>etuvchi davlat idoralari, O'zbekiston Respublikasi milliy olimpiya qo'mitasi, sport maktablari va markazlari faoliyatini tashkil qilish, aholi turar-joylarida ommaviy sog'lomlashtirish va xalq milliy o'yinlarini tashkil qilish, boshqarishning ijtimoiy-psixologik va pedagogik yo'nalishlari, boshqarishning huquqiy asoslari, boshqarishning jamoat tashkilotlari, xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport ishlarini boshqarish; O'zbekiston Respublikasidagi jismoniy tarbiya tizimining umumiy tavsifi; O'zbekiston Respublikasi hukumatining jismoniy madaniyat va sport bo'yicha qabul qilgan hujjatlarining ahamiyati; jismoniy madaniyatning jamiyatdagi vazifalari va shakllari haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.</p> <p>- xalqaro sport harakatining rivojlanishi va xalqaro olimpiya qo'mitasining tashkil topishi; milliy olimpiya qo'mitasining tashkil topishi; O'zbekiston sportchilarining Osiyo, jahon va Olimpiya o'yinlaridagi ishtiroki; O'zbekiston Respublikasida jismoniy madaniyat va sportning rivojlanishi, - aholi turar joylarda ommaviy sog'lomlashtirish va milliy o'yinlarni tashkil qilish; bozor iqtisodiyotiga o'tish davrida jismoniy tarbiya va sportning o'zmi, jismoniy tarbiya - sport menedjmentini moliyaviy, tashkiliy va huquqiy asoslari; havaskor va professional sport; jismoniy tarbiya, sog'lomlashtirish va sport ishlari, ommaviy tadbirlarni tashkil qilish va o'tkazish; O'zbekistonning xalqaro sport aloqalari haqida malakalarga ega bo'lishi kerak.</p>	<p>4</p> <p>IV. Ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma'ruzalar; • Interfaol keys-stadlar; • Seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni qilish; • Individual loyihalalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
<p>V. Kreditlarni olish uchun talablar</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yurtush, joriy nazorat, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ismi topshirish.</p> <p>Joriy nazorat. Joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (juftlik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik</p>	<p>5</p>

<p>tizimda 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlari o'quv soatidan kelib chiqqan holda 2 marta (ma'ruza soatlari o'tilgandan so'ng) o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'i kiradi.</p> <p>Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.</p> <p>Yakuniy nazorat. Yakuniy nazorat yozma yoki test shaklida o'tkaziladi. Talabani yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.</p>	<p>6 Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yarashev K.D. Jizmoniy tarbiya va sportni boshqarish. T.: Ibn Sino. 2000 yil 2. Akromov A.K. O'zbekistonda jismoniy madaniyat va sport tarixi. Toshkent. O'zDJTI nashri. 1997y. 3. Axmatov M.S. Uzlaksiz ta'lim tizimida ommaviy sport so'g'lamlashtirish ishlarini samarali boshqarish. T.: 2005 yil 4. Eshnazarov J. Jismoniy tarbiya tarixi va boshqarish. -T.: Darslik 2008 yil Toshkent. 1984.y. 5. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarishning nazariy asoslari. Toshkent – 1995 yil. 6. To'xtamirzayev M, Turdiyev F, Rasulova M. Olimp sari. -T.: Oquv qo'llanma. 2017 yil. <p>Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiasi to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. 2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni. 2020 yil 23 sentyabr. 3. O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi qonuni. O'RQ-394-son 04.09.2015yil. 4. Abdullaeva, Xonkeldiev Sh.X. "Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi" o'quv qo'llanma T.: O'zDJTI nashriyoti 2005 y. 5. Mahkamdjanov K.M., Tulenova X.B. "Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi" o'quv qo'llanma T.: TDPU nashriyoti 2001-2002 y.
--	---

<p>Internet saytlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.ziyounet.uz. 2. www.edu.uz. 3. www.google.uz. 4. www.gov.uz. 5. https://www.sciencedirect.com 	<p>7 Jismoniy madaniyat tarixi va sportni boshqarish fanining o'quv fan dasturi Jizzax davlat pedagogika universiteti kengashining 2022 yil " " dagi " " -sonli Kengash qarori bilan tasdiqlangan</p> <p>8 Fan/modul uchun ma'sullar: Bo'riboev A.Yu.- JDPI, Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi kafedrasida katta o'qituvchisi</p> <p>9 Taqirizchilar: prof. Axmedov F.Q.- JDPI, Jismoniy madaniyat fakulteti dekani. Dots. A. Abdulaxatov.- Toshkent viloyati Chirchiq DPI kafedra mudiri.</p>
---	--